

**ŠIAULIŲ MIESTO IKIMOKYKLINIO UGDYMO
ĮSTAIGŲ VAIKŲ PROFILAKTINIŲ SVEIKATOS
PATIKRINIMŲ DUOMENŲ ANALIZĖ**

**Šiauliai,
2018 m.**

Įvadas

Vienas svarbiausių vaiko sveikatos raidos tarpinių yra vaikystė. Tuo laikotarpiu suformuotos vaiko elgsenos ir gyvenamosios nuostatos turi labai didelės reikšmės vėlesnei gyvenimo kokybei.

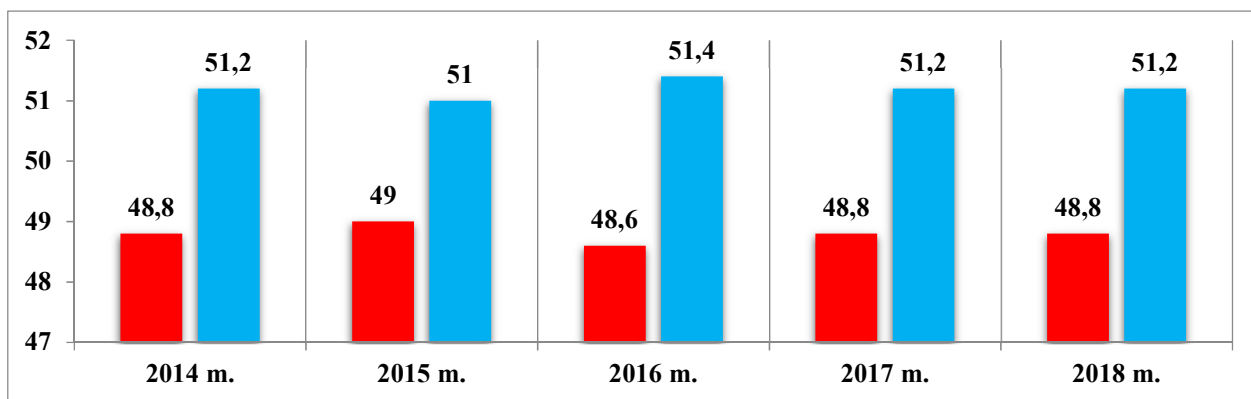
Vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. balandžio 22 d. įsakymu Nr. V-313 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 75:2016 „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų vykdymo bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“ pakeitimo švietimo teikėjas, vykdamas ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programą, turi užtikrinti, kad vaikai ugdymo procese dalyvautų tik teisės akto nustatyta tvarka pasitikrinę sveikatą.

Kasmetiniai vaikų profilaktiniai sveikatos patikrinimai atliekami vadovaujantis Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministro 2000 m. gegužės 31 d. įsakymu Nr. 301 „Dėl profilaktinių sveikatos tikrinimų sveikatos priežiūros įstaigose“. Duomenys apie sveikatos būklę renkami iš statistinės apskaitos formos Nr. 027-1/a „Vaiko sveikatos pažymėjimas“, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. V-951 „Dėl statistinės apskaitos formos Nr. 027-1/a „Vaiko sveikatos pažymėjimas“ patvirtinimo“ (Žin., 2005, Nr. 3-38).

Remiantis šių pažymėjimų duomenimis, yra atliekama ikimokyklinio ugdymo įstaigų vaikų sveikatos būklės stebėseną, analizė ir vertinimas. Yra labai svarbu, kad sveikatą pasitikrintų visi ugdytiniai, nes neturėdami informacijos apie vaiko sveikatą, ikimokyklinio ugdymo įstaigos pedagogai ir visuomenės sveikatos specialistai negali užtikrinti, kad ugdymo proceso metu nebus pakenkta vaiko sveikatai.

Ikimokyklinio ugdymo įstaigų vaikų sergamumas

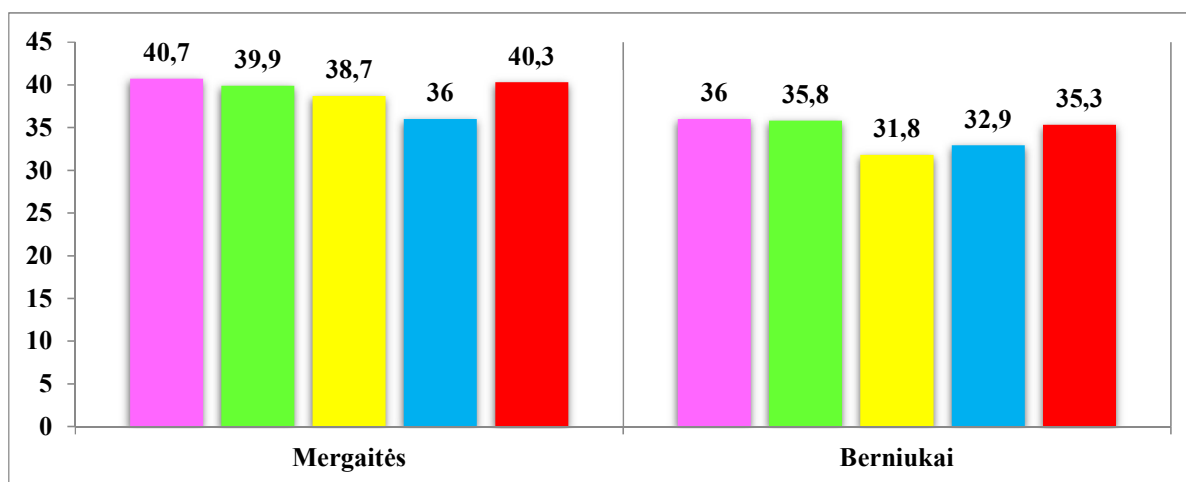
Šiaulių miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių vaikų skaičius 2014 - 2016 m. laikotarpiu kasmet augo. Šiauliuose 2014 m. ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankė 4 604 (2 356 (51,2 proc.) berniukai ir 2 248 (48,8 proc.) mergaitės) vaikai, 2015 m. - 4 652 (2 371 (51,0 proc.) berniukas ir 2 281 (49,0 proc.) mergaitė) vaikai, 2016 m. - 4 814 (2 476 (51,4 proc.) berniukai ir 2 338 (48,6 proc.) mergaitės) vaikų. 2018 m. ikimokyklinukų skaičius siekė 4 710 (2 410 (51,2 proc.) berniukų ir 2 300 (48,8 proc.) mergaičių) (žr. 1 pav.). 2018 m. sveikatos profilaktiškai nepasitikrino septyniolika vaikų.

1 pav. Mergaičių ir berniukų skaičius ikimokyklinio ugdymo įstaigose 2014-2018 m. (proc.)

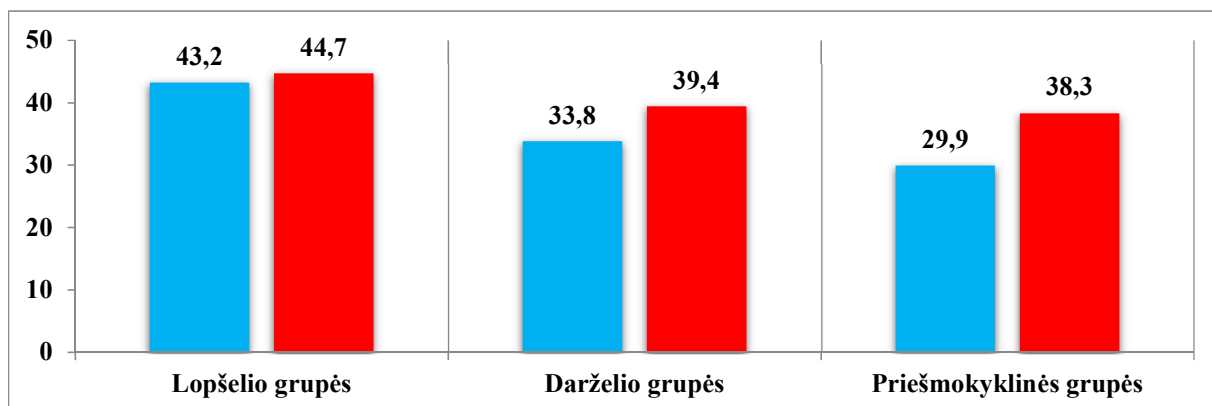
Mokslininkai pastaraisiais metais pastebi, kad šalyje mažėja geros sveikatos būklės vaikų skaičius, o auga turinčių įvairių sveikatos sutrikimų ir sergančių lėtinėmis ligomis skaičius. Įvairių ligų rizikos veiksniai nustatomi vis jaunesnio amžiaus vaikams.

Šiaulių mieste 2014 m. iš 4 604 vaikų 1 764 (38,3 proc.) – sveiki, 2 840 (61,7 proc.) turėjo sveikatos sutrikimų. 2016 m. iš profilaktiškai patikrintų 4 805 vaikų 1 690 (35,2 proc.) buvo sveiki, 3 115 (64,8 proc.) turėjo sveikatos sutrikimų. 2018 m. iš 4 693 ikimokyklinio ugdymo įstaigų vaikų 1 772 (37,8 proc.) buvo sveiki, 2 921 (62,2 proc.) – turėjo sutrikimų. Per 2014 – 2018 m. laikotarpį daugiau sveikų buvo mergaičių nei berniukų (žr. 2 pav.).

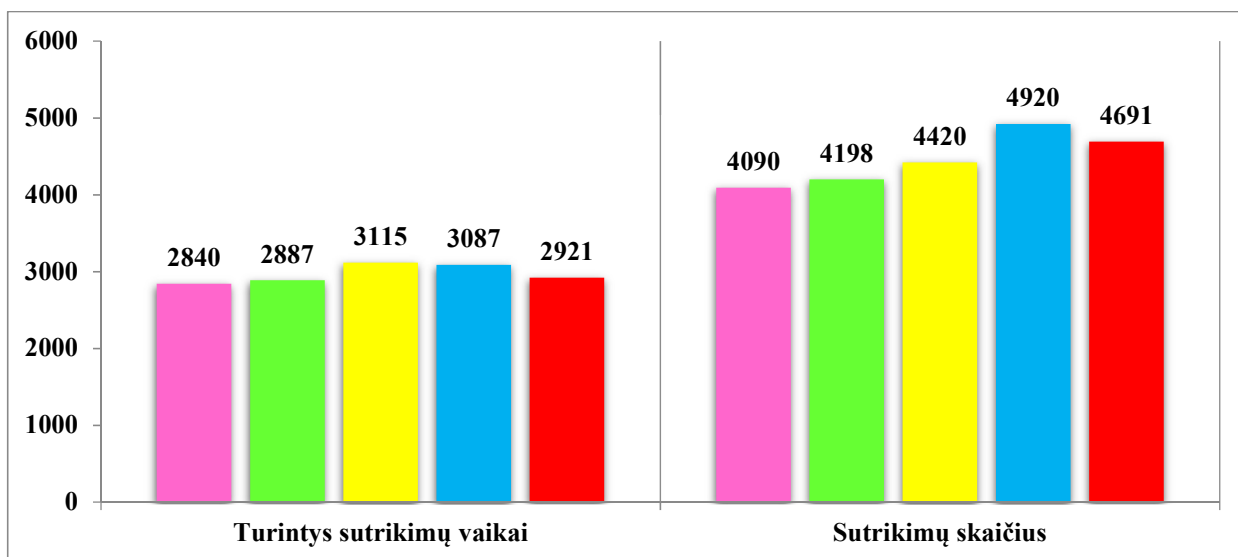
2 pav. Sveikų vaikų pasiskirstymas, lyginant pagal lytį 2014-2018 m. (proc.)

Lyginant 2018 m. duomenis pagal ugdymo grupes ir lytį, daugiausia sveikų vaikų (44,7 proc. mergaičių ir 43,2 proc. berniukų) buvo lopšelio grupėse, mažiausia - priešmokyklinėse grupėse (29,9 proc. berniukų ir 38,3 proc. mergaičių) (žr. 3 pav.).

3 pav. Sveikų vaikų pasiskirstymas pagal lytį ir ugdymo grupes (proc.)

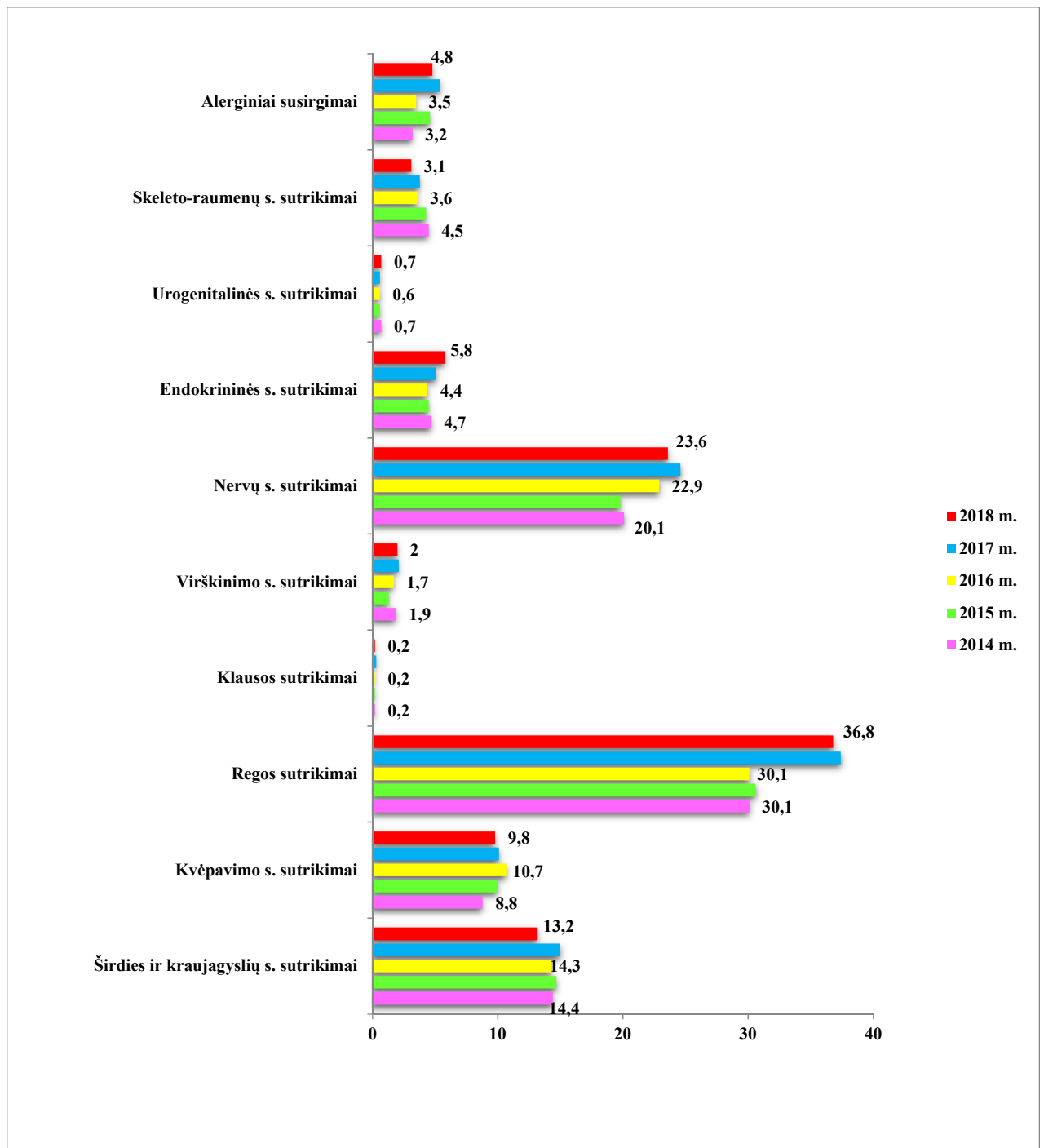
Lyginant 2014 – 2017 m. laikotarpį, ikimokyklinukams nustatytų sutrikimų bendras skaičius kasmet augo. 2014 m. ikimokyklinio ugdymo įstaigų vaikams buvo nustatyta 4 090 sveikatos sutrikimų. 1 507 nesveiki berniukai turėjo 2 208 sutrikimus, 1 333 mergaitės – 1 882 sveikatos sutrikimus. 2016 m. bendras vaikams nustatytų sutrikimų skaičius siekė 4 420. 1 685 berniukai turėjo 2 423, 1 430 mergaičių – 1 997 sveikatos sutrikimus. 2018 m. ikimokyklinio ugdymo įstaigų vaikams buvo nustatytas 4 691 sveikatos sutrikimas (229 sutrikimais mažiau nei 2017 m.). 1 556 berniukai turėjo 2 609, 1 365 mergaitės – 2 082 sveikatos sutrikimus. Tai rodo, kad kai kurie vaikai turėjo ne po vieną, o net po kelis sveikatos sutrikimus (žr. 4 pav.).

4 pav. Sergančių vaikų ir sutrikimų skaičius 2014-2018 m. (abs. sk.)

Apžvelgiant 2014 – 2018 m. laikotarpį matyti, kad regos sutrikimą turėjo dažniau nei kas trečias, nervų sistemos sutrikimą – beveik kas ketvirtas, širdies ir kraujagyslių sistemos sutrikimą – kas septintas,

kvėpavimo sistemos sutrikimą – kas dešimtas Šiaulių miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigos vaikas. Mažiausiai buvo nustatyta klausos, urogenitalinės ir virškinimo sistemos sutrikimų (žr. 5 pav.).

5 pav. Visų profilaktiškai patikrintų vaikų sergamumas pagal ligų klasifikaciją 2014–2018 m. (proc.)

Analizuojant sergamumą pagal lytį ir ligų klasifikaciją 2018 m., kaip ir praėjusiais metais, vaikams daugiausiai buvo nustatyta regos sutrikimų – 1 727 (2017 m. buvo 1 761 sutrikimas). Antroje vietoje buvo nervų sistemos sutrikimai (1 107). Berniukams šių sutrikimų nustatyta 1,8 karto daugiau nei mergaitėms. Iš šios grupės sutrikimų kalbos sutrikimai buvo nustatyti 487 berniukams ir 270 mergaičių, mišrūs raidos sutrikimai – 92 berniukams ir 47 mergaitėms. Trečioje vietoje buvo širdies ir kraujagyslių

sistemos sutrikimai (621), ketvirtoje - kvėpavimo sistemos sutrikimai (458). Endokrininės sistemos sutrikimus turėjo 274 (146 mergaitės ir 128 berniukai) vaikai. Skeleto – raumenų sistemos sutrikimus turėjo 144 (93 berniukai ir 51 mergaitė) vaikai. Berniukams šių sutrikimų nustatyta 1,8 karto daugiau nei mergaitėms. Alerginių susirgimų skaičius 2018 m. siekė 226 (nustatyta 135 berniukams ir 91 mergaitei). Berniukams šių sutrikimų nustatyta 1,5 karto daugiau mergaitėms (žr. 1 lentelę).

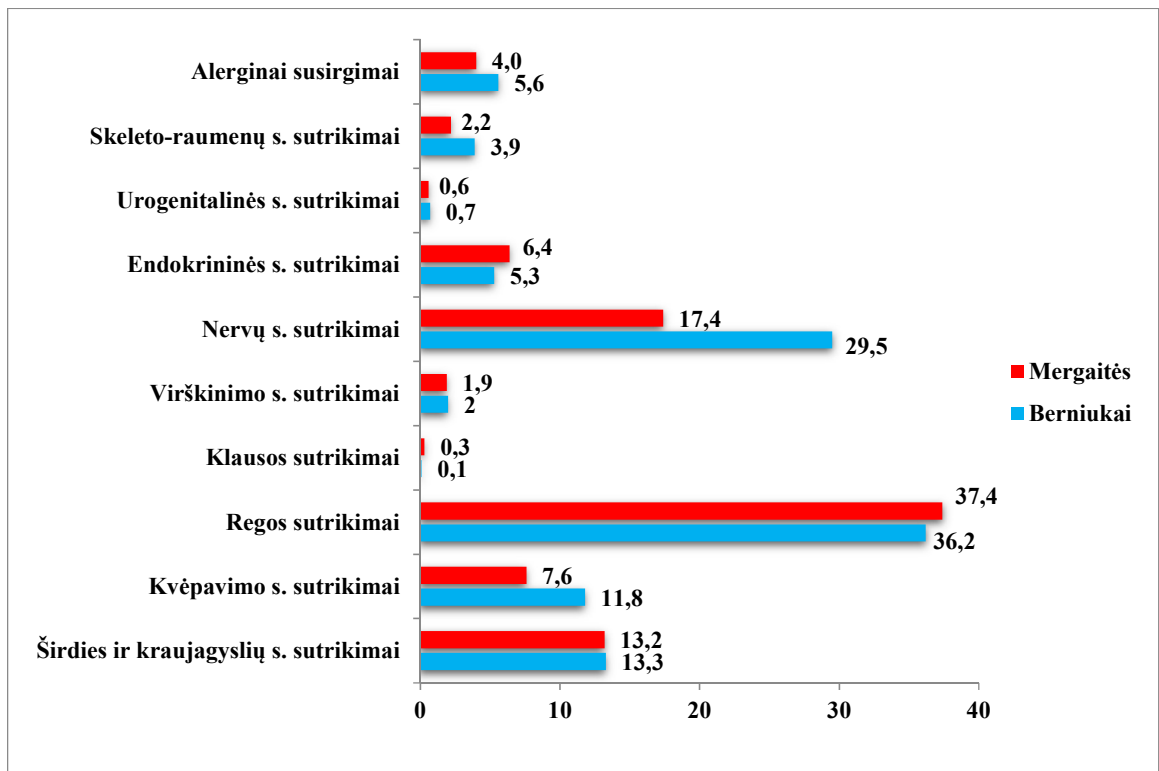
1 lentelė.

Vaikų sergamumas pagal ligų klasifikaciją lyginant pagal lytį ir ugdymo grupes (abs. sk.)

			Lopšelio grupės		Darželio grupės		Priešmokyklinės grupės	
	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.
Viso	2 609	2 082	457	399	1 721	1 358	431	325
Širdies-kraujagyslių s. sutrikimai	319	302	84	76	191	186	44	40
Kvėpavimo s. sutrikimai, iš jų:	284	174	30	12	196	137	58	25
<i>bronchinė astma</i>	126	69	12	5	85	54	29	10
<i>TBC</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
Regos sutrikimai	871	856	172	175	574	552	125	129
Klausos sutrikimai	2	8	0	1	2	5	0	2
Virškinimo s. sutrikimai, iš jų:	49	44	4	7	36	27	9	10
<i>refliuksas</i>	25	22	0	1	17	13	8	8
Nervų s. sutrikimai, iš jų:	710	397	103	71	494	264	113	62
<i>epilepsija</i>	9	9	2	1	6	6	1	2
<i>kalbos sutrikimai</i>	487	270	42	24	360	196	85	50
<i>mišrus raidos sutrikimas</i>	92	47	27	22	54	22	11	3
Endokrininės s., medž. ap., mitybos sutrikimai, iš jų:	128	146	18	33	84	76	26	37
<i>struma</i>	3	2	0	1	0	0	3	1
<i>cukrinis diabetas</i>	0	3	0	0	0	1	0	2
<i>antsvoris</i>	20	35	4	5	8	14	8	16
<i>sumažėjęs svoris</i>	51	45	3	12	39	26	9	7
Urogenitalinės s. sutrikimai	18	13	1	2	13	9	4	2
Skeleto-raumenų s. sutrikimai, iš jų:	93	51	10	7	61	36	22	8
<i>skoliozė</i>	1	3	0	0	0	1	1	2
<i>netaisyklinga laikysena</i>	15	6	0	0	11	5	4	1
<i>plokščiapėdystė</i>	34	13	4	0	21	10	9	3
Alerginiai susirgimai	135	91	35	15	70	66	30	10

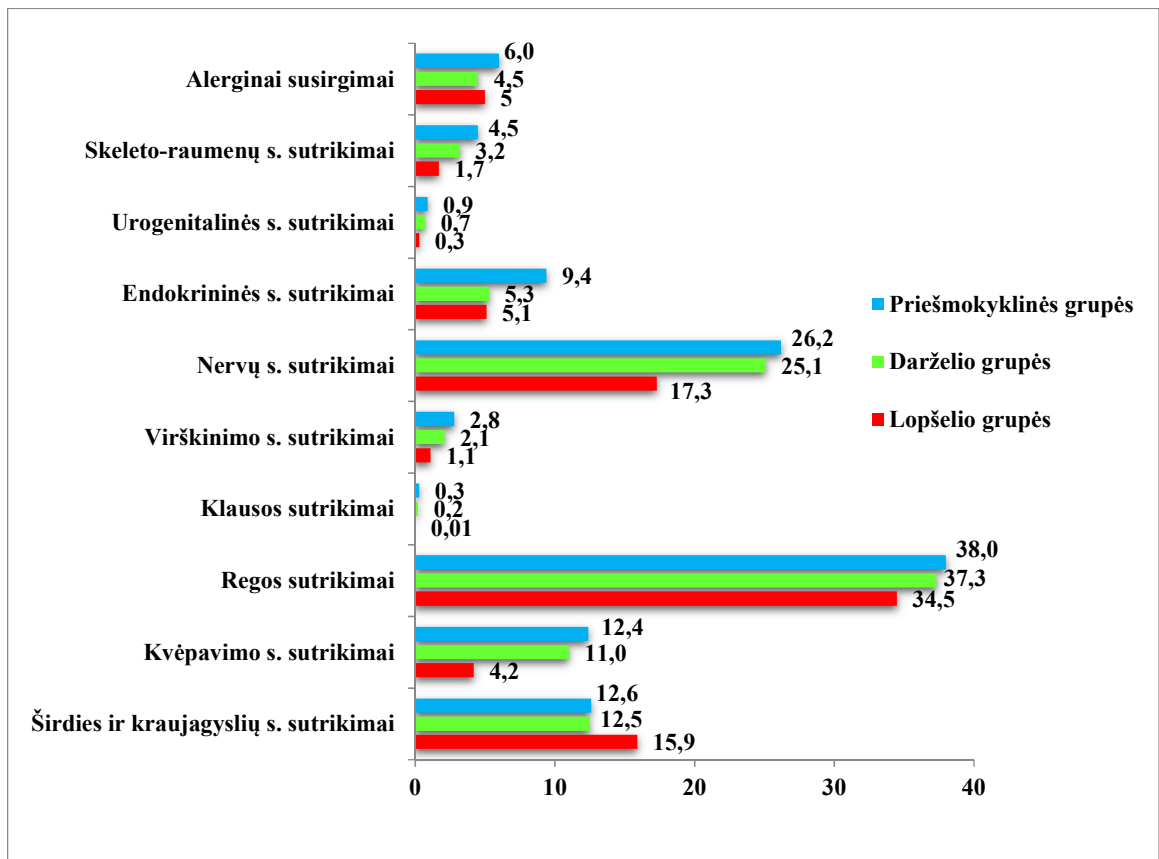
Šiaulių mieste 2018 m. kaip ir 2017 m., daugiau nei trečdalis vaikų turėjo regos sutrikimų, kas ketvirtas vaikas - nervų, kas septintas – širdies ir kraujagyslių sistemos sutrikimų.

Lyginant duomenis pagal lytį, statistiškai reikšmingai daugiau berniukai (29,5 proc.) nei mergaitės (17,4 proc.) turėjo nervų, kvėpavimo sistemos (berniukai – 11,8 proc., mergaitės – 7,6 proc.), skeleto – raumenų sistemos (berniukai – 3,9 proc., mergaitės – 2,2 proc.) sutrikimų (žr. 6 pav.).

6 pav. Mergaičių ir berniukų sergamumas pagal ligų klasifikaciją (proc.)

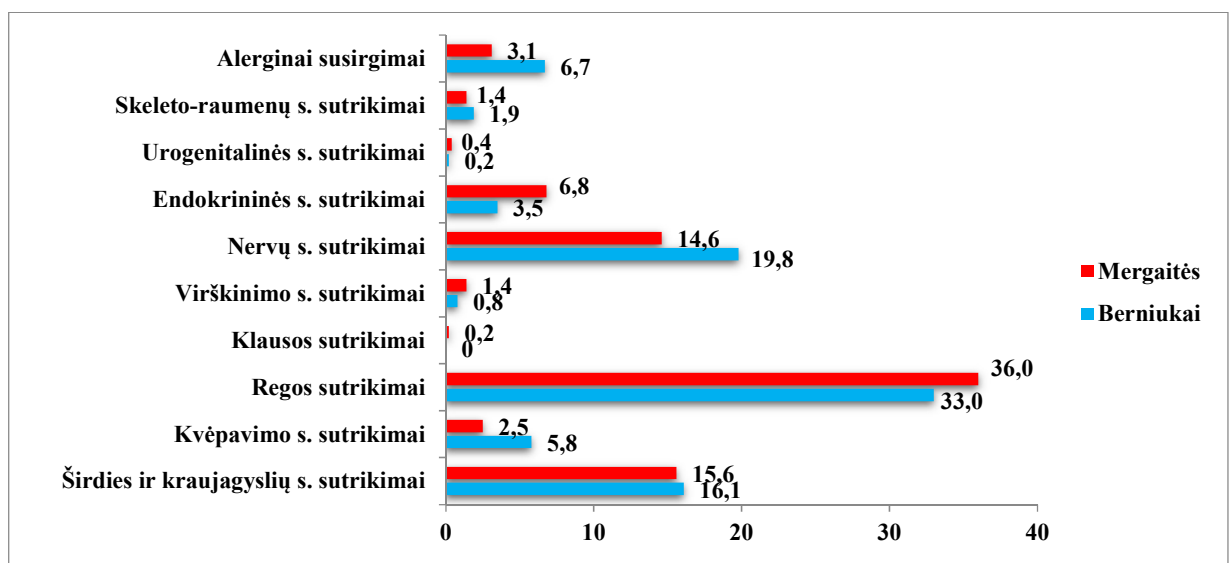
Remiantis 2018 m. ikimokyklinukų profilaktinių sveikatos patikrinimų analizės duomenimis, statistiškai reikšmingai daugiau darželio (25,1 proc.) ir priešmokyklinės (26,2 proc.) grupės vaikai nei lopšelio (17,3 proc.) grupės vaikai turėjo nervų sistemos sutrikimų. Daugiau priešmokyklinės (12,4 proc.) ir darželio (11,0 proc.) grupės vaikai nei lopšelio (4,2 proc.) grupės vaikai turėjo kvėpavimo sistemos sutrikimų ($p < 0,05$). Statistiškai reikšmingai daugiau priešmokyklinės (4,5 proc.) grupės vaikai ir darželio (3,2 proc.) nei lopšelio (1,7 proc.) grupės vaikai turėjo ir skeleto – raumenų sistemos sutrikimų. Daugiau priešmokyklinės (9,4 proc.) grupės vaikai nei darželio (5,3 proc.) ir lopšelio (5,1 proc.) grupės vaikai turėjo endokrininės sistemos sutrikimų ($p < 0,05$) (žr. 7 pav.).

7 pav. Vaikų sergamumas, lyginant pagal ugdymo grupes (proc.)

Remiantis 2017 m. profilaktinių patikrinimų duomenimis, daugiau nei trečdalis lopšelio grupės vaikų turėjo regos sutrikimus. Statistiškai reikšmingai daugiau šios grupės berniukai (19,0 proc.) nei mergaitės (14,0 proc.) turėjo nervų sistemos sutrikimų.

2018 m. statistiškai reikšmingai daugiau lopšelio grupės mergaitėms (6,8 proc.) nei berniukams (3,5 proc.) buvo nustatyta endokrininės sistemos sutrikimų. Tuo tarpu daugiau berniukai (19,8 proc.) nei mergaitės (14,6 proc.) turėjo nervų, kvėpavimo sistemos (berniukai – 5,8 proc., mergaitės - 2,5 proc.) sutrikimų bei alerginių (berniukai – 6,7 proc., mergaitės – 3,1 proc.) susirgimų ($p < 0,05$) (žr. 8 pav.).

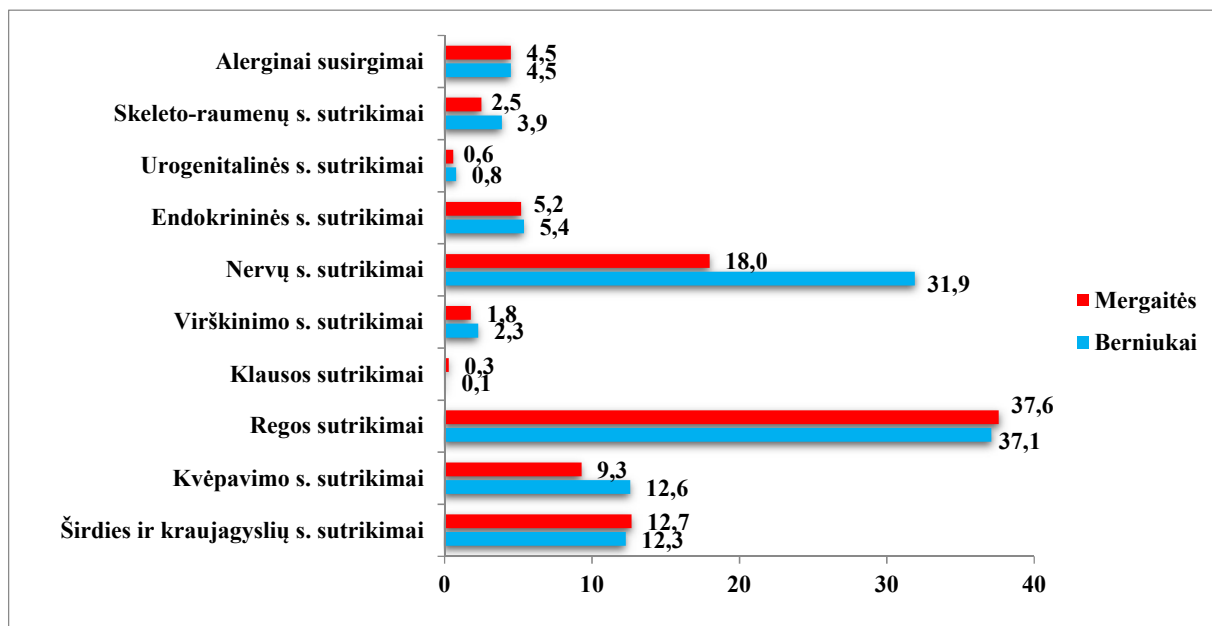

8 pav. Berniukų ir mergaičių sergamumas pagal ligų klasifikaciją lopšelio grupėse (proc.)

Remiantis 2017 m. profilaktinių sveikatos patikrinimų duomenimis, statistiškai reikšmingai daugiau darželio grupės berniukai (35,0 proc.) nei mergaitės (19,0 proc.) turėjo nervų sistemos sutrikimų. Daugiau berniukai (13,6 proc.) nei mergaitės (8,0 proc.) turėjo ir kvėpavimo bei skeleto – raumenų (berniukai - 4,1 proc., mergaitės - 2,6 proc.) sistemos sutrikimų ($p<0,05$).

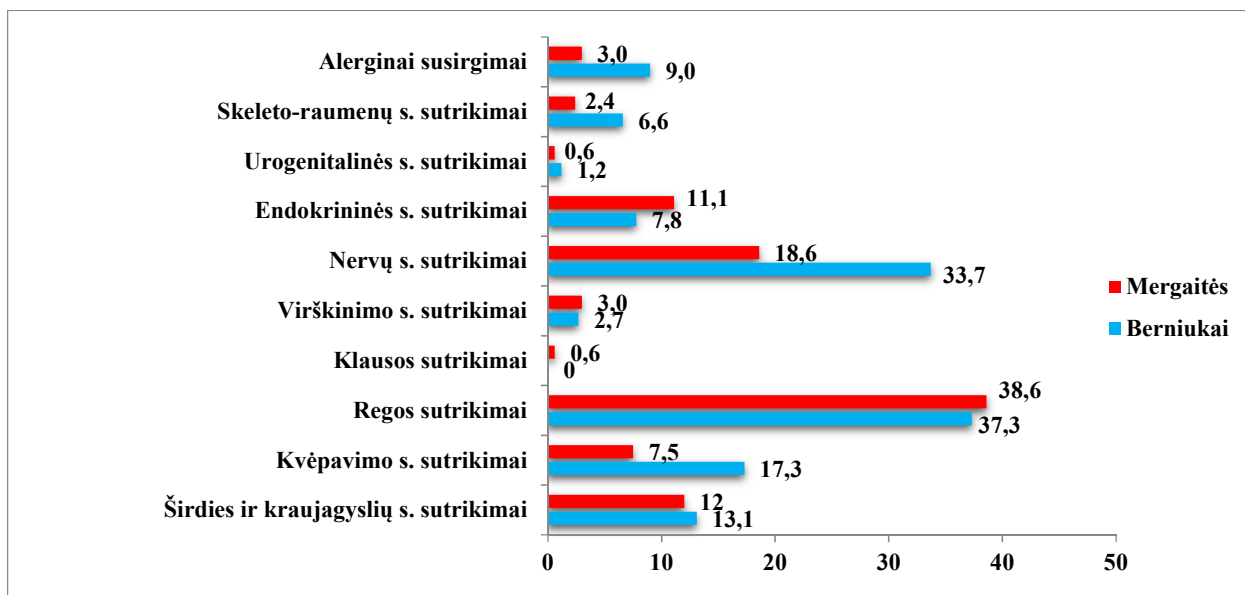
2018 m. statistiškai reikšmingai daugiau darželio grupės berniukai (31,9 proc.) nei mergaitės (18,0 proc.) turėjo nervų sistemos sutrikimų. Taip pat daugiau berniukams (12,6 proc.) nei mergaitėms (9,3 proc.) buvo nustatyta ir kvėpavimo bei skeleto – raumenų (berniukai – 3,9 proc., mergaitės - 2,5 proc.) sistemos sutrikimų ($p<0,05$) (žr. 9 pav.).

9 pav. Berniukų ir mergaičių sergamumas pagal ligų klasifikaciją darželio grupėse (proc.)

Apžvelgiant 2017 m. vaikų sergamumą priešmokyklinėse grupėse matyti, kad daugiau mergaičių (48,6 proc.) nei berniukų (39,6 proc.) turėjo regos sutrikimų ($p<0,05$). Statistiškai reikšmingai daugiau berniukai (30,3 proc.) nei mergaitės (21,9 proc.) turėjo nervų bei kvėpavimo (berniukai – 20,1 proc., mergaitės – 10,5 proc.) sistemos sutrikimų.

2018 m. daugiau priešmokyklinės grupės berniukai (33,7 proc.) nei mergaitės (18,6 proc.) turėjo nervų sistemos, kvėpavimo sistemos (17,3 proc. berniukų ir 7,5 proc. mergaičių), skeleto – raumenų sistemos (6,6 proc. berniukų ir 2,4 proc. mergaičių) sutrikimų bei alerginių (berniukai – 9,0 proc., mergaitės – 3,0 proc.) susirgimų ($p<0,05$) (žr. 10 pav.).

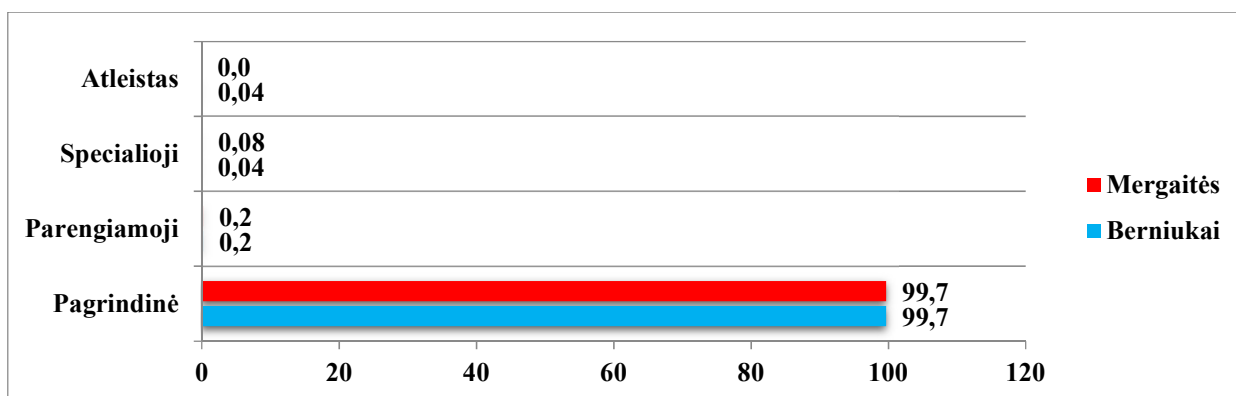
10 pav. Berniukų ir mergaičių sergamumas pagal ligų klasifikaciją priešmokyklinėse grupėse (proc.)

Vaikų pasiskirstymas kūno kultūros grupėse

Kiekvieno žmogaus augimas ir vystymasis priklauso nuo kasdieninio fizinio aktyvumo, kuris yra svarbi puikios sveikatos dalis. Per mažas fizinis aktyvumas yra vienas iš veiksnių, kuris sąlygoja antsvorio ir nutukimo atsiradimą.

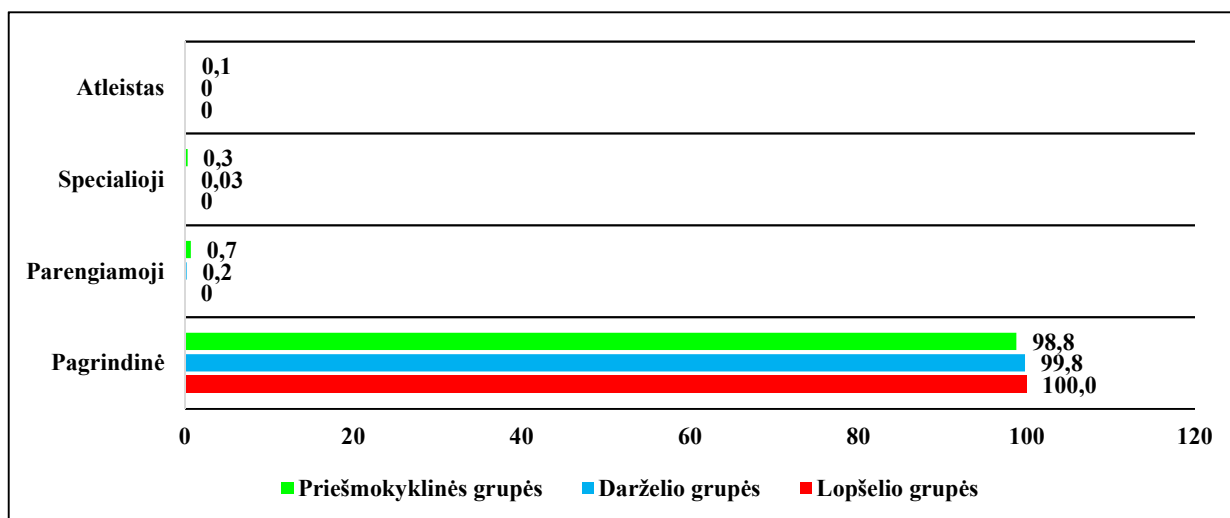
Kūno kultūra ikimokyklinio ugdymo įstaigoje – svarbi bendrojo ir fizinio ugdymo proceso dalis ir vaikų sveikatos stiprinimo, taisyklingos raidos priemonė. Vaikams, kurių sveikata silpnesnė, dar labiau nei sveikiesiems, svarbus įvairių kūno kultūros priemonių, atitinkančių jų sveikatos lygį, teigiamas poveikis.

Šiaulių miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigų 2018 m. vaikų profilaktinių patikrinimų duomenų analizė parodė, kad į pagrindinę kūno kultūros grupę buvo priskirti 2 397 (99,7 proc.) berniukai ir 2 282 (99,7 proc.) mergaitės; 6 (0,2 proc.) berniukai ir 4 (0,2 proc.) mergaitės - į parengiamąją grupę; 1 (0,04 proc.) berniukas ir 2 mergaitės (0,08 proc.) - į specialiąją grupę. Vienas berniukas buvo atleistas nuo kūno kultūros pamokų (žr. 11 pav.).

11 pav. Berniukų ir mergaičių pasiskirstymas kūno kultūros grupėse (proc.)

Analizės duomenys parodė, kad visi lopšelio grupės vaikai buvo priskirti į pagrindinę kūno kultūros grupę. 5 (0,2 proc.) darželio grupės ir 5 (0,7 proc.) priešmokyklinės grupės vaikai buvo priskirti į parengiamąją grupę. Vienas darželio grupės ir du ir priešmokyklinės grupės vaikai – į specialiąją grupę, vienas priešmokyklinės grupės berniukas – atleistas nuo kūno kultūros pamokų (12 pav.).

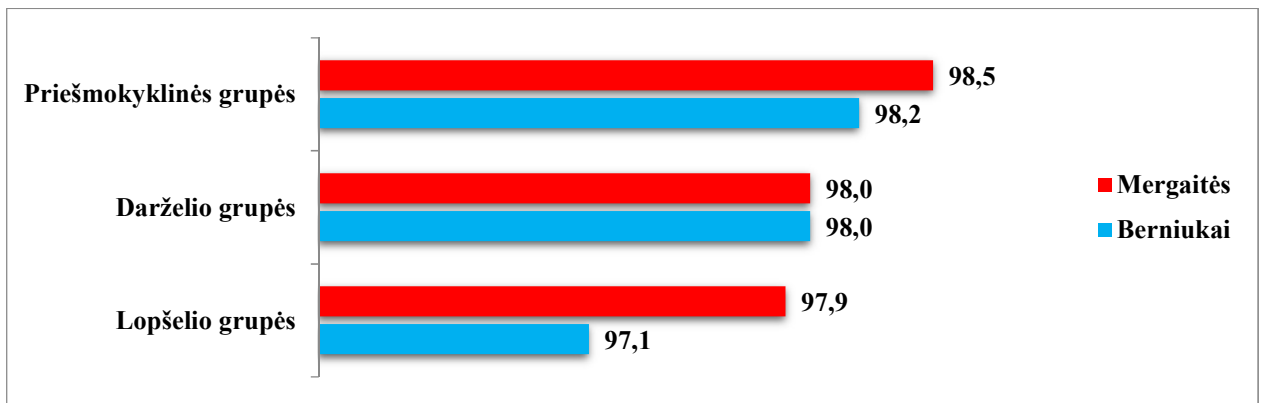
12 pav. Vaikų pasiskirstymas kūno kultūros grupėse, lyginant pagal ugdymo grupes (proc.)

Vaikų dantų ir žandikaulių būklės įvertinimas

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministras, atsižvelgęs į Odontologų rūmų siūlymą, 2013 m. gegužės 16 d. įsakymu Nr. V-507 pakeitė Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. gruodžio 24 d. įsakymą Nr. V-951 „Dėl statistinės apskaitos formos Nr. 027-1/a „Vaiko sveikatos pažymėjimas“ patvirtinimo“ ir išdėstė naują redakciją šiuo įsakymu patvirtintą statistinę apskaitos formą Nr. 027-1/a „Vaiko sveikatos pažymėjimas“. Šis pakeitimas papildė statistinę apskaitos formą Nr. 027-1/a „Vaiko sveikatos pažymėjimas“ gydytojo odontologo įrašu, įvertinančiu vaiko pieninių ir nuolatinių dantų bei žandikaulių būklę.

Remiantis 2018 m. profilaktinių sveikatos patikrinimų duomenimis, iš 4 693 ikimokyklinukų, pasitikrinusių sveikatą, dantys buvo patikrinti – 4 596 (97,9 proc.) (2 353 (97,8 proc.) berniukams ir 2 243 (98,0 proc.) mergaitėms) vaikams. 2018 m. 97 (52 berniukams ir 45 mergaitėms) vaikams neįvertinta dantų būklė.

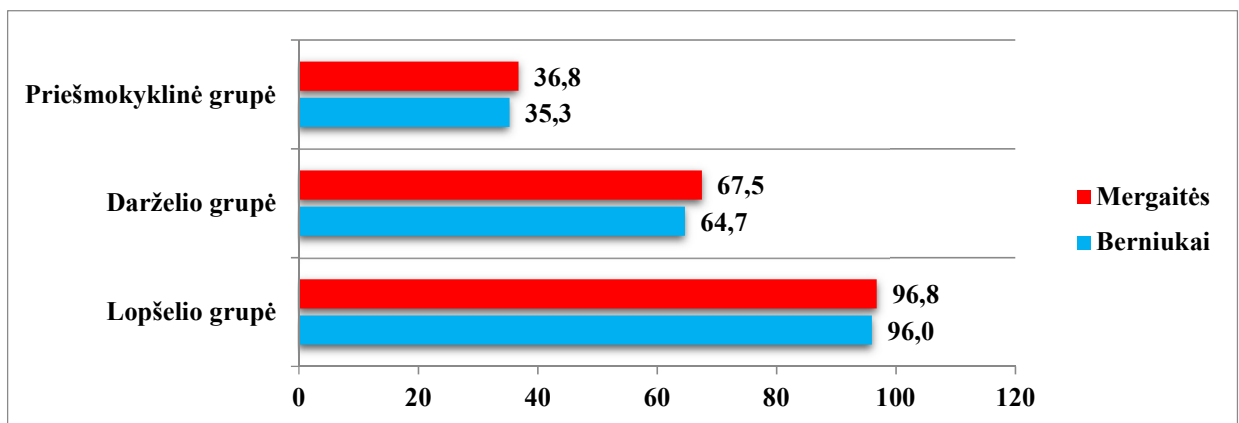
Lyginant 2018 m. profilaktinių sveikatos patikrinimų duomenis pagal ugdymo grupes ir lytį, daugiausiai priešmokyklinės (329 (98,2 proc.) berniukams ir 329 (98,5 proc.) mergaitėms) grupės vaikams buvo įvertinta dantų būklė, mažiausiai – lopšelio (506 (97,1 proc.) berniukams ir 476 (97,9 proc.) mergaitėms) grupės vaikams (žr. 13 pav.).

13 pav. Vaikų, kuriems patikrinti dantys, pasiskirstymas pagal lytį ir ugdymo grupes (proc.)

Daugiau nei du trečdaliai vaikų (3 137 (66,8 proc.), kuriems buvo įvertinta dantų būklė, turėjo sveikus dantis.

Lyginant duomenis pagal ugdymo grupes ir lytį, daugiausia lopšelio grupės mergaitės 461 (96,8 proc.), o mažiausia – priešmokyklinės grupės berniukai 116 (35,3 proc.) turėjo visiškai sveikus dantis (žr. 14 pav.).

14. pav. Vaikų, turinčių sveikus dantis, pasiskirstymas pagal lytį ir ugdymo grupes (proc.)

Patikrinus ir įvertinus ikimokyklinukų dantų būklę, kas ketvirtam vaikui buvo rastas pieninių dantų kariesas, kas septinto vaiko dantys - plombuoti. Kuo vyresnė ugdymo grupė, tuo didesnė dalis vaikų turėjo kariozinius ir plombuotus dantis.

Lyginant 2018 m. profilaktinių sveikatos patikrinimų duomenis pagal lytį ir ugdymo grupes, daugiausia priešmokyklinės grupės vaikai (39,2 proc. mergaičių ir 45,0 proc. berniukų) turėjo karieso pažeistus pieninius dantis. Kas antro šios grupės vaiko (39,5 proc. berniukų ir 38,9 proc. mergaičių) dantys buvo plombuoti, o kas keturiolikto (7,3 proc. mergaičių ir 7,3 proc. berniukų) – išrauti dėl karieso. Geriausia dantų būklė buvo lopšelio grupės vaikų. Tik 3,3 proc. mergaičių ir berniukų turėjo karieso pažeistus dantis, 0,3 proc. – dantys buvo plombuoti (žr. 2 lentelę). 4 (3 berniukams ir 1 mergaitei) priešmokyklinės grupės vaikams nustatytas ir nuolatinių dantų kariesas. 2 (1 berniukui ir 1 mergaitei) priešmokyklinės ir 4 (1 berniukui ir 3 mergaitėms) darželio grupės vaikams šie dantys buvo plombuoti.

2 lentelė.

Vaikų, kuriems nustatytas pieninių dantų kariesas, kurių dantys plombuoti ar išrauti dėl karieso, pasiskirstymas pagal lytį ir ugdymo grupes (abs. sk. ir proc.)

	Viso		Lopšelio grupės		Darželio grupės		Priešmokyklinės grupės	
	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.
Vaikų skaičius, kuriems nustatytas kariesas	571 (24,3)	488 (21,8)	19 (3,8)	13 (2,7)	404 (26,6)	346 (24,1)	148 (45,0)	129 (39,2)
Vaikų skaičius, kuriems plombuoti dantys	323 (13,7)	318 (14,2)	2 (0,4)	1 (0,2)	191 (12,6)	189 (13,1)	130 (39,5)	128 (38,9)
Vaikų skaičius, kuriems išrauti dėl karieso dantys	48 (2,0)	46 (2,1)	1 (0,2)	0,0	23 (1,5)	22 (1,5)	24 (7,3)	24 (7,3)

Atlikus duomenų analizę paaiškėjo, kad kuo vyresnė ugdymo grupė, tuo vaikams buvo nustatytas didesnis ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų skaičius (žr. 3 lentelę). Vienam darželio grupės vaikui (kuriam buvo patikrinti dantys) vidutiniškai teko beveik vienas, o vienam priešmokyklinės grupės vaikui teko beveik trys ėduonies pažeisti, plombuoti ar dėl karieso išrauti pieniniai dantys.

3 lentelė.

Pieninių ir nuolatinių kariozinių, plombuotų ir išrautų dantų skaičius, lyginant pagal lytį ir ugdymo grupes (abs. sk.)

	Viso		Lopšelio grupės		Darželio grupės		Priešmokyklinės grupės	
	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.
Kariozinių pieninių dantų skaičius	1 741	1 445	44	34	1 258	1 043	439	368
Plombuotų pieninių dantų skaičius	860	889	16	2	484	515	360	372
Išrautų pieninių dantų skaičius	151	116	2	0	58	51	91	65
Kariozinių nuolatinių dantų skaičius	4	1	0	0	0	0	4	1
Plombuotų nuolatinių dantų skaičius	2	5	0	0	1	4	1	1
Išrautų nuolatinių dantų skaičius	0	0	0	0	0	0	0	0

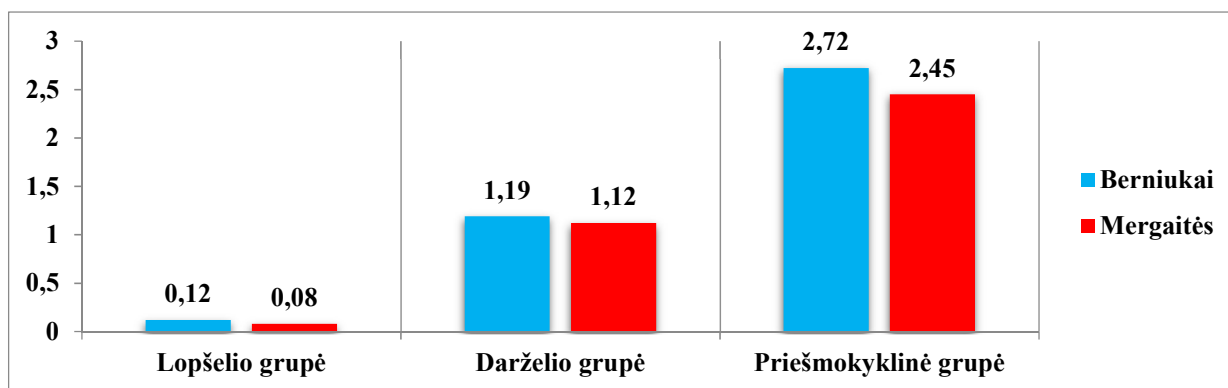
KPI indeksas tai - dantų ėduonies intensyvumo rodiklis, kuris rodo, kiek ėduonies pažeistų dantų tenka vienam gyventojui. Ėduonies pažeisti dantys gali būti: negydyti, plombuoti ir išrauti dėl karieso. Todėl ėduonies intensyvumui išreikšti yra naudojamas KPI indeksas, rodantis K – kariozinių, P – plombuotų ir I – dėl karieso išrautų dantų skaičių, tenkantį vienam asmeniui. Pieninių dantų karieso intensyvumo indeksas užrašomas mažosiomis raidėmis kpi.

KPI intensyvumo lygiai:

- Labai mažas 0,0 - 1,0;
- Mažas 1,1 – 2,6;
- Vidutinis 2,7 – 4,4;
- Didelis 4,5 – 6,6;
- Labai didelis > 6,7.

Atlikus duomenų analizę paaiškėjo, kad ikimokyklinių įstaigų vaikų bendras dantų ėduonies intensyvumo indeksas yra mažas ir siekė 1,13. Lyginant duomenis pagal lytį, berniukų rodiklis buvo 1,17, mergaičių rodiklis - 1,09.

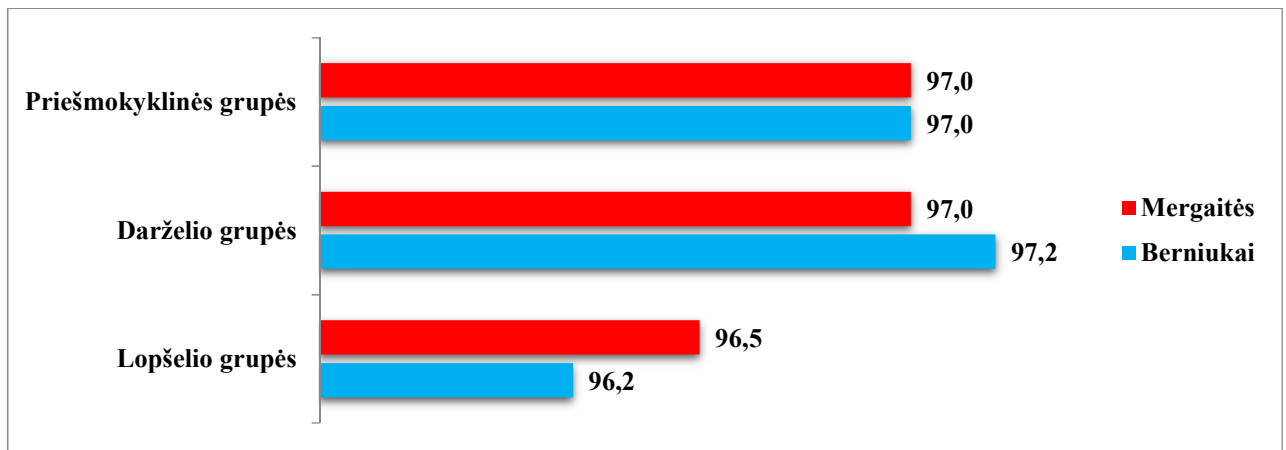
Lyginant duomenis pagal ugdymo grupes, bendras dantų ėduonies intensyvumo indeksas kito nuo labai mažo iki vidutinio. Didžiausias rodiklis buvo priešmokyklinės grupės (mergaičių siekė 2,45, berniukų – 2,72) vaikų, mažiausias – lopšelio grupės (berniukų siekė 0,12, mergaičių - 0,08) vaikų (žr. 15 pav.).

15 pav. Vaikų bendro dantų ėduonies intensyvumo rodiklio pasiskirstymas, lyginant pagal lytį ir ugdymo grupes

Remiantis 2018 m. profilaktinių sveikatos patikrinimų duomenimis, sąkandis buvo patikrintas 4 551 (97,0 proc.) vaikams, 142 (3,0 proc.) – nepatikrintas.

Lyginant duomenis pagal ugdymo grupes daugiausia sąkandis įvertintas darželio (97,0 proc. mergaičių ir 97,2 proc. berniukų) grupės vaikams, mažiausia – lopšelio (96,5 proc. mergaičių ir 96,2 proc. berniukų) (žr. 16 pav.).

16 pav. Vaikų, kuriems patikrintas sąkandis, pasiskirstymas pagal lytį ir ugdymo grupes (proc.)

2018 m. profilaktinių sveikatos patikrinimų duomenimis, daugumai (4 309 (94,7 proc.)) vaikų sąkandžio patologijos nebuvo nustatyta. 80 (43 (1,8 proc.) berniukams ir 37 (1,7 proc.) mergaitėms) ikimokyklinukų nustatyta pavienių dantų patologija, 124 (63 (2,7 proc.) mergaičių ir 61 (2,8 proc.) berniukams) vaikams nustatyta žandikaulių patologija.

Lyginant duomenis pagal ugdymo grupes ir lytį, pavienių dantų patologija daugiausia nustatyta priešmokyklinės grupės vaikams – 32 (18 (5,5 proc.) berniukų ir 14 (4,3 proc.) mergaičių), mažiausia – lopšelio grupės vaikams - 8 (3 (0,6 proc.) berniukams ir 5 (1,1 proc.) mergaitėms). Žandikaulių patologija nustatyta 14 (10 (2,0 proc.) berniukų ir 4 (0,9 proc.) mergaitėms) lopšelio grupės, 90 (44 (2,9 proc.) berniukams ir 46 (3,2 proc.) mergaitėms) darželio grupės ir 20 (11 (3,4 proc.) mergaičių ir 9 (2,8 proc.) berniukams) priešmokyklinės grupės vaikų (žr. 4 lentelę).

4 lentelė.

Vaikų, neturinčių sąkandžio patologijos ir turinčių pavienių dantų bei žandikaulių patologiją, pasiskirstymas pagal lytį ir ugdymo grupes (abs. sk. ir proc.)

	Viso		Lopšelio grupės		Darželio grupės		Priešmokyklinės grupės	
	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.	Bern.	Merg.
Vaikų skaičius, kuriems sąkandžio patologijos nėra	2 205 (94,5)	2 104 (94,9)	483 (96,4)	451 (96,2)	1 426 (94,6)	1 355 (95,6)	296 (91,1)	298 (92,0)
Vaikų skaičius, kuriems yra pavienių dantų patologija	43 (1,8)	37 (1,7)	3 (0,6)	5 (1,1)	22 (1,5)	18 (1,3)	18 (5,5)	14 (4,3)
Vaikų skaičius, kuriems yra žandikaulių patologija	63 (2,7)	61 (2,8)	10 (2,0)	4 (0,9)	44 (2,9)	46 (3,2)	9 (2,8)	11 (3,4)

Išvados

- Profilaktiškai patikrinta buvo 99,6 proc. ikimokyklinukų sveikata.
- Daugiau nei trečdalis vaikų buvo visiškai sveiki. Mergaitės buvo sveikesnės už berniukus. Kuo vyresnė ugdymo grupė, tuo mažiau sveikų vaikų.
- Sutrikimų skaičius lyginat su praėjusiais metais kiek sumažėjo.
- Regos sutrikimą turėjo dažniau nei kas trečias, nervų sistemos sutrikimą – beveik kas ketvirtas, širdies ir kraujagyslių sistemos sutrikimą – kas septintas, kvėpavimo sistemos sutrikimą – beveik kas dešimtas Šiaulių miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigos vaikas.
- Daugiau berniukams nei mergaitėms buvo nustatyta nervų, kvėpavimo, skeleto – raumenų sistemos sutrikimų bei alerginių susirgimų.
- Kuo vyresnė ugdymo grupė, tuo daugiau vaikų turėjo regos, nervų, kvėpavimo, skeleto – raumenų sistemos sutrikimų.
- 99,7 proc. visų vaikų buvo priskirti į pagrindinę kūno kultūros grupę. Tik vienas vaikas buvo atleistas nuo kūno kultūros pamokų.
- Visi lopšelio grupės vaikai buvo priskirti į pagrindinę kūno kultūros grupę.
- Dantų būklė įvertinta 97,9 proc. ikimokyklinukų.
- Daugiau nei du trečdaliai ugdytinių turėjo sveikus dantis. Kuo vyresnė ugdymo grupė, tuo mažiau vaikų turėjo visiškai sveikus dantis.
- Beveik kas ketvirtam vaikui buvo rastas pieninių dantų kariesas, kas septinto vaiko dantys - plombuoti. Kuo vyresnė ugdymo grupė, tuo didesnė dalis vaikų turėjo kariozinius ir plombuotus dantis.
- Bendras dantų ėduonies intensyvumo indeksas kito nuo labai mažo iki vidutinio. Lopšelio grupės vaikams nustatytas labai mažas, darželio grupės vaikams – mažas, priešmokyklinės grupės vaikams – vidutinis karieso intensyvumas.
- Sąkandžio patologija buvo įvertinta 97,0 proc. vaikų.
- 94,7 proc. vaikų sąkandžio patologijos neturėjo.
- Kuo vyresnė ugdymo grupė, tuo didesnei daliai vaikų buvo nustatyta pavienių dantų ir žandikaulių patologija.

Rekomendacijos

Mokslininkai, tyrinėjantys vaikų sveikatą, pastaraisiais metais pastebi, kad šalyje mažėja geros sveikatos vaikų, o daugėja turinčių įvairių sveikatos sutrikimų ir sergančių lėtinėmis ligomis. Dauguma sveikatos rizikos veiksnių yra susiję su gyvenimo būdu, įpročiais, kurie formuojasi vaikystėje. Vaikai gyvenamosios sampratą pradeda kurti jau ankstyvojoje vaikystėje, bendraudami su jiems artimais žmonėmis. Šeima ir ikimokyklinio ugdymo įstaiga vaikui turi padėti suprasti, kad sveikata yra vertybė, kurią reikia stiprinti ir saugoti nuo mažų dienų.

Rekomenduojame ikimokyklinio ugdymo mokykloms, Šiaulių miesto visuomenės sveikatos biurui:

- skleisti informaciją apie sveikos gyvenamosios svarbą žmogaus sveikatos stiprinimui ir lėtinių neinfekcinių ligų prevencijai;
- organizuoti ir vykdyti švietimo priemones (mokymus, renginius, akcijas) vaikams ir jų tėveliams (globėjams) sveikos gyvenamosios, sveikatos stiprinimo temomis;
- didinti ugdymo įstaigų darbuotojų, tėvelių (globėjų) sveikatos raštingumą;
- stiprinti šeimos vaidmenį ugdant gebantį sveikai gyventi žmogų.

Parengė: Šiaulių m. savivaldybės visuomenės sveikatos biuro visuomenės sveikatos specialistė, vykdanči visuomenės sveikatos stebėseną Zita Sakalauskaitė